

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 27 listopada 2007 r.*

W sprawie C-435/06

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Korkein hallinto-oikeus (Finlandia) postanowieniem z dnia 13 października 2006 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 17 października 2006 r., w postępowaniu:

C

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, P. Jann, C.W.A. Timmermans, A. Rosas, i A. Tizzano, prezesi izb, R. Schintgen, J.N. Cunha Rodrigues (sprawozdawca), R. Silva de Lapuerta, J.C. Bonichot, T. von Danwitz, i A. Arabadjiev, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,
sekretarz: R. Grass,

* Język postępowania: fiński.

uwzględniając procedurę pisemną,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu pani C przez M. Fredmana, asianajaja,

- w imieniu rządu fińskiego przez A. Guimaraes-Purokoski, działającą w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu niemieckiego przez M. Lumme, działającego w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu francuskiego przez G. de Berguesa oraz A.L. During, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu niderlandzkiego przez H.G. Sevenster, działającą w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu słowackiego przez J. Čorbę, działającego w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu szwedzkiego przez A. Krusego, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez M. Wilderspina oraz. P. Aalta, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 20 września 2007 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.U. L 338, str. 1), w brzmieniu zmienionym przez rozporządzenie Rady (WE) nr 2116/2004 z dnia 2 grudnia 2004 r. (Dz.U. L 367, str. 1, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 2201/2003”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach odwołania Pani C, matki dzieci A i B, od orzeczenia Oulun hallinto-oikeus [sądu administracyjnego w Oulu (Finlandia)], utrzymującego w mocy decyzję fińskiej policji zarządzającej wydanie dzieci władzom szwedzkim.

Ramy prawne

Prawo wspólnotowe

- ³ Wspólna deklaracja nr 28 w sprawie współpracy państw nordyckich, stanowiąca załącznik do aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji oraz dostosowań w traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej (Dz.U. 1994, C 241, str. 21 i Dz.U. 1995, L 1, str. 1), stanowi:

„Umawiające się Strony stwierdzają, że Szwecja, Finlandia i Norwegia, jako członkowie Unii Europejskiej, zamierzają kontynuować współpracę państw nordyckich, która istnieje między nimi, jak również z innymi państwami i terytoriami, w całkowitej zgodności z prawem wspólnotowym i innymi postanowieniami traktatu o Unii Europejskiej”.

- ⁴ Motyw 5 rozporządzenia nr 2201/2003 ma następujące brzmienie:

„W celu zapewnienia równości wszystkich dzieci niniejsze rozporządzenie obejmuje wszystkie decyzje w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej, wraz ze środkami ochrony dziecka, niezależnie od istnienia związku z postępowaniem w sprawach małżeńskich”.

5 Artykuł 1 tego rozporządzenia stanowi:

„1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się, niezależnie od rodzaju sądu lub trybunału, w sprawach cywilnych odnoszących się do:

[...]

b) przyznawania, wykonywania, delegacji, ograniczenia lub pozbawienie odpowiedzialności rodzicielskiej.

2. Sprawy określone w ust. 1 lit. b) mogą w szczególności dotyczyć:

a) prawa do opieki i prawa do kontaktów z dzieckiem;

[...]

d) umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczej; [...].”

6 Zgodnie z art. 2 rozporządzenia nr 2201/2003:

„Do celów niniejszego rozporządzenia:

- 1) określenie »sąd« obejmuje wszystkie organy państw członkowskich posiadające właściwość w sprawach objętych zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 1;

[...]

- 4) określenie »orzeczenie« oznacza orzeczenie [...] dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej, wydane przez sąd państwa członkowskiego niezależnie od nazwy orzeczenia, wraz z określeniami »wyrok«, »nakaz« lub »decyzja«.

[...]

- 7) określenie »odpowiedzialność rodzicielska« oznacza wszystkie prawa i obowiązki odnoszące się do osoby i majątku dziecka przysługujące osobie fizycznej lub prawnej na mocy orzeczenia sądowego, z mocy prawa lub umowy mającej skutek prawny. Określenie to obejmuje prawo do opieki i prawo do kontaktów z dzieckiem;

[...]

9) określenie »prawo do opieki« obejmuje prawa i obowiązki odnoszące się do opieki nad osobą dziecka, w szczególności prawo do ustalania miejsca zamieszkania dziecka; [...]».

7 Artykuł 8 ust. 1 tego rozporządzenia przewiduje:

„Sądy państwa członkowskiego są właściwe do orzekania w sprawach odnoszących się do odpowiedzialności rodzicielskiej za dziecko, które zwykle zamieszkuje w tym państwie członkowskim w czasie, w którym zostało wytoczone powództwo”.

8 Zgodnie z art. 16 ust. 1 lit. a) tego rozporządzenia:

„Powództwo uważa się za wytoczone:

a) w czasie, w którym zostało wniesione do sądu pismo wszczynające postępowanie lub dokument równorzędny, pod warunkiem że powód po dokonaniu tego nie zaniedbał podjąć kroków, jakie powinien był podjąć w celu osiągnięcia skutku w postaci doręczenia pisma pozwanemu”.

9 Artykuł 59 rozporządzenia 2201/2003 ma następujące brzmienie:

„1. Z zastrzeżeniem przepisów art. 60, 63, 64 i ust. 2 niniejszego artykułu, niniejsze rozporządzenie zastępuje w stosunku do państw członkowskich konwencje obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, zawarte między dwoma lub więcej państwami członkowskimi i odnoszące się do spraw będących przedmiotem niniejszego rozporządzenia.

2. a) Finlandia i Szwecja mogą skorzystać z możliwości oświadczenia, że w miejsce przepisów niniejszego rozporządzenia do ich wzajemnych stosunków będzie mieć zastosowanie, w całości lub w części, Konwencja z dnia 6 lutego 1931 r. między Danią, Finlandią, Islandią, Norwegią i Szwecją o przepisach międzynarodowego prawa prywatnego w sprawie małżeństwa, adopcji i kurateli, a także jej Protokół Końcowy. Oświadczenia załącza się do niniejszego rozporządzenia i publikuje w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Mogą być one wycofane w każdej chwili, w całości lub w części [...]”.

10 Zgodnie z art. 64 tego rozporządzenia:

„1. Przepisy niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie do postępowania sądowego wszczętego po terminie jego stosowania zgodnie z przepisami art. 72, a także do dokumentów urzędowo sporządzonych lub zarejestrowanych jako autentyczne oraz do ugód zawartych między stronami po tym terminie.

2. Orzeczenia wydane po terminie jego stosowania w postępowaniu sądowym wszczętym przed tą datą, lecz po dacie wejścia w życie rozporządzenia (WE) nr 1347/2000 [Rady z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej za dzieci obojga małżonków (Dz.U. L 160, str. 19)], są uznawane i wykonywane zgodnie z przepisami rozdziału III niniejszego rozporządzenia, jeżeli właściwość oparto na zasadach zgodnych w zasadami określonymi w rozdziale II lub w rozporządzeniu (WE) nr 1347/2000 albo w konwencji zawartej między państwem członkowskim pochodzenia i państwem, do którego kierowany jest wniosek, obowiązującej w momencie wszczęcia postępowania.

[...]”.

- 11 Zgodnie z art. 72 rozporządzenia nr 2201/2003 rozporządzenie to „[stosuje się] od dnia 1 marca 2005 r., z wyjątkiem art. 67, 68, 69 i 70, które [stosuje się] od dnia 1 sierpnia 2004 r.”.

Krajowe porządki prawne

- 12 Szwedzka lag med särskilda bestämmelser om vård av unga [ustawa o środkach opieki nad małoletnimi (SFS 1990 nr 52)] określa środki ochrony dzieci, takie jak objęcie dziecka ochroną i umieszczenie go wbrew woli rodziców [poza jego rodziną]. Jeżeli zagrożone są zdrowie lub rozwój dziecka miejska komisja ds. opieki społecznej może wystąpić do länsrätt (sądu administracyjnego I instancji) o zastosowanie stosownych środków. W nagłych przypadkach komisja ta może w pierwszej kolejności zarządzić środki samodzielnie, z zastrzeżeniem, że zostaną one później zatwierdzone przez länsrätt.

- 13 Zgodnie z art. 1 ust. 1 laki huoltoja tai hoitoja koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta luovuttamisesta Islantiin, Norjaan, Ruotsiin tai Tanskaan [fińskiej ustawy o wydawaniu osób do Islandii, Norwegii, Szwecji i Danii w celu wykonania orzeczenia dotyczącego opieki lub leczenia (761/1970), zwanej dalej „ustawą 761/1970”] każda osoba, która w myśl decyzji islandzkiego, norweskiego, szwedzkiego bądź duńskiego organu administracyjnego powinna zostać objęta opieką lub poddana leczeniu, może, na wniosek, zostać wydana przez Republikę Finlandii do odnośnego państwa w celu wykonania tej decyzji.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 14 W dniu 23 lutego 2005 r. komisja ds. opieki społecznej w mieście L (Szwecja) orzekła objęcie opieką ze skutkiem natychmiastowym dzieci A i B, zamieszkujących w tym mieście, w celu umieszczenia ich w rodzinie zastępczej. A urodzony w 2001 r. i B, urodzona w 1999 r., mają oboje obywatelstwo fińskie, przy czym A ma dodatkowo obywatelstwo szwedzkie.
- 15 W dniu 1 marca 2005 r. pani C, wraz z dziećmi A i B, przeprowadziła się do Finlandii. Jej przeprowadzka do tego państwa członkowskiego została zadeklarowana w dniu 2 marca 2005 r. Organy fińskie zarejestrowały to nowe miejsce zamieszkania w dniu 10 marca 2005 r., ze skutkiem od dnia 1 marca 2005 r.
- 16 W dniu 3 marca 2005 r. decyzja komisji ds. opieki społecznej w mieście L została zatwierdzona przez länsrätten i K län [sąd administracyjny w okręgu K (Szwecja)], któremu decyzja ta została przedłożona w dniu 25 lutego 2005 r. Prawo szwedzkie przewiduje tę procedurę zatwierdzenia decyzji przez organ sądowy w każdym przypadku, w którym objęcie dziecka opieką następuje bez zgody rodziców.

- 17 Uznając, że sprawa należy do jurysdykcji sądów szwedzkich, Kammarrätten i M [sąd administracyjny II instancji w M (Szwecja)] oddalił odwołanie wniesione przez panią C od orzeczenia wydanego przez länsrätten i K län.
- 18 Jurysdykcję sądów szwedzkich potwierdził Regeringsrätten [najwyższy sąd administracyjny (Szwecja)] w orzeczeniu z dnia 20 czerwca 2006 r.
- 19 W tym samym dniu, w którym länsrätten i K län wydał orzeczenie, szwedzka policja zwróciła się do policji fińskiej w mieście H, gdzie obydwójce dzieci przebywało u babci, o udzielenie im pomocy w wykonaniu tego orzeczenia. Wniosek ten został sformułowany na podstawie ustawy 761/1970.
- 20 Decyzją z dnia 8 marca 2005 r. policja fińska zarządziła wydanie dzieci A i B władzom szwedzkim. Pani C wniosła skargę na tę decyzję do Oulun hallinto-oikeus, który skargę oddalił.
- 21 Pani C wniosła zatem odwołanie do Korkein hallinto-oikeus (najwyższy sąd administracyjny [Finlandia]), który uznał, że dla rozstrzygnięcia zawisłego przed nim sporu konieczne jest dokonanie wykładni zakresu zastosowania rozporządzenia nr 2201/2003.
- 22 Stwierdzając, że w Finlandii decyzja o objęciu dzieci opieką i o umieszczeniu ich [poza ich rodziną] należy do instrumentów prawa publicznego, Korkein hallinto-oikeus pragnie dowiedzieć się, czy decyzja ta jest objęta zakresem znaczeniowym pojęcia „sprawy cywilne”, występującego w tym rozporządzeniu. Ponadto, jako że w Finlandii ochrona dzieci wymaga przyjęcia nie jednej, lecz całej serii decyzji, sąd ten zastanawia się również, czy rozporządzenie stosuje się zarówno do objęcia opieką, jak i umieszczenia dziecka [poza jego rodziną], czy też jedynie do decyzji o umieszczeniu dziecka [poza jego rodziną].

W tej sytuacji Korkein hallinto-oikeus postanowił zawiesić postępowanie i przedłożyć Trybunałowi następujące pytania prejudycjalne:

- „1) a) Czy rozporządzenie [...] nr 2201/2003 [...] stosuje się do wszystkich części orzeczenia, jak to stanowiące przedmiot niniejszego postępowania, jeżeli stanowi ono publicznoprawny środek ochrony dziecka i zostało wydane w formie jednego tylko orzeczenia o natychmiastowym objęciu dziecka opieką i umieszczeniu go w celu sprawowania opieki poza jego rodziną w rodzinie zastępczej?
- b) Czy też w świetle art. 1 ust. 2 lit. d) rozporządzenia [nr 2201/2003] rozporządzenie to stosuje się jedynie do części tego orzeczenia, która dotyczy umieszczenia dziecka poza jego rodziną w rodzinie zastępczej?
- c) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze b), czy rozporządzenie [nr 2201/2003] stosuje się do orzeczenia o umieszczeniu dziecka poza jego rodziną, które stanowi część orzeczenia o objęciu dziecka opieką, również wtedy gdy orzeczenie o objęciu dziecka opieką, które stanowi warunek wydania orzeczenia o umieszczenia dziecka poza jego rodziną, podlega przepisom prawnym państw członkowskich o wzajemnym uznawaniu i wykonywaniu decyzji administracyjnych i orzeczeń sądów administracyjnych zharmonizowanym w ramach współpracy między tymi państwami?
- 2) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze a), czy w świetle okoliczności, iż przepisy o wzajemnym uznawaniu i wykonywaniu decyzji o objęciu dziecka opieką, należących do środków prawa publicznego, zharmonizowane w ramach Rady Nordyckiej, nie zostały uwzględnione w rozporządzeniu [nr 2201/2003], podczas gdy uwzględnione zostały jedynie analogiczne konwencje dotyczące środków prywatno-prawnych, możliwe jest stosowanie tych zharmonizowanych przepisów, ustanawiających bezpośrednio wykonywanie i uznawanie orzeczeń sądów administracyjnych w formie współpracy organów administracyjnych, do orzeczenia o objęciu dziecka opieką?

- 3) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze a), i odpowiedzi przeczącej na pytanie drugie, czy biorąc pod uwagę art. 72 i art. 64 ust. 2 rozporządzenia [nr 2201/2003] oraz przywoływane zharmonizowane przepisy państw nordyckich dotyczące orzeczeń o umieszczeniu dziecka poza jego rodziną, należących do środków prawa publicznego, sprawa należy do czasowego zakresu zastosowania rozporządzenia [nr 2201/2003], jeżeli szwedzkie organy wydały decyzję zarówno o natychmiastowym objęciu dziecka opieką, jak i umieszczeniu go poza jego rodziną w rodzinie zastępczej w dniu 23 lutego 2005 r., i przedłożyły decyzję o natychmiastowym objęciu opieką do zatwierdzenia länsrätt w dniu 25 lutego 2005 r. i sąd ten zatwierdził tę decyzję w dniu 3 marca 2005 r.?”

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego a)

- ²⁴ Przedkładając to pytanie, sąd krajowy pragnie w istocie ustalić, czy art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003 należy interpretować w ten sposób, że po pierwsze stosuje się ono do decyzji w formie jednego tylko orzeczenia zarządzającego natychmiastowe objęcie dziecka opieką i umieszczenie go poza jego rodziną w rodzinie zastępczej i po drugie, że orzeczenie to jest objęte zakresem znaczeniowym pojęcia „sprawy cywilne” w rozumieniu tego przepisu, jeżeli stanowi ono publicznoprawny środek ochrony dziecka.
- ²⁵ Jeżeli chodzi o orzeczenie o objęciu dziecka opieką, to należy ustalić, czy jest ono orzeczeniem w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej i czy z w związku z tym jest ono objęte zakresem zastosowania rozporządzenia 2201/2003.

- 26 W tym kontekście należy podnieść, że zgodnie z art. 1 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 2201/2003 rozporządzenie to stosuje się niezależnie od rodzaju sądu lub trybunału, w sprawach cywilnych odnoszących się do przyznawania, wykonywania, delegacji, ograniczenia lub pozbawienie odpowiedzialności rodzicielskiej. Ponadto zgodnie z art. 2 ust. 1 tego rozporządzenia określenie „sąd” obejmuje wszystkie organy państw członkowskich posiadające właściwość w sprawach objętych zakresem stosowania tego rozporządzenia.
- 27 Zgodnie z art. 2 pkt 7) tego rozporządzenia określenie „odpowiedzialność rodzicielska” oznacza wszystkie prawa i obowiązki odnoszące się do osoby i majątku dziecka przysługujące osobie fizycznej lub prawnej na mocy orzeczenia sądowego, z mocy prawa lub umowy mającej skutek prawny. Określenie to obejmuje w szczególności prawo do opieki i prawo do kontaktów z dzieckiem.
- 28 Objęcie dziecka opieką nie zostało wyraźnie wymienione wśród spraw, które zgodnie z art. 1 ust. 2 tego rozporządzenia należą do zakresu odpowiedzialności rodzicielskiej.
- 29 Okoliczność ta nie wyklucza jednak orzeczenia o objęciu dziecka opieką z zakresu zastosowania rozporządzenia nr 2201/2003.
- 30 Zastosowanie wyrażenia „w szczególności” w art. 1 ust. 2 tego rozporządzenia implikuje mianowicie, że wyliczenie zawarte w tym przepisie ma charakter przykładowy.

- 31 Ponadto z motywu 5 rozporządzenia nr 2201/2003 wynika, że w celu zapewnienia równości wszystkich dzieci, rozporządzenie to obejmuje wszystkie decyzje w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej, wraz ze środkami ochrony dziecka.
- 32 Otóż ze względu na jego charakter orzeczenie o objęciu dziecka opieką, takie jak to, które zostało wydane w postępowaniu przed sądem krajowym, wpisuje się w ramy środka publicznoprawnego, którego celem jest zaspokojenie potrzeb małoletnich w dziedzinie ochrony i pomocy.
- 33 Ponadto z akt sprawy przedłożonych Trybunałowi wynika, że w Finlandii objęcie dziecka opieką powoduje przyznanie komisjom ds. opieki społecznej tego państwa kompetencji w dziedzinie określenia miejsca zamieszkania tego dziecka. Środek ten może wpłynąć na wykonywanie prawa do opieki, które zgodnie z art. 2 ust. 9 rozporządzenia 2201/2003, obejmuje właśnie prawo do ustalania miejsca zamieszkania dziecka. Zatem kompetencja ta ma związek z odpowiedzialnością rodzicielską, ponieważ zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. a) tego rozporządzenia prawo do opieki stanowi jedną ze spraw z zakresu tej odpowiedzialności.
- 34 Jeżeli chodzi o umieszczenie dziecka [poza jego rodziną] należy podnieść, że zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. d) rozporządzenia nr 2201/2003 umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej bądź w placówce opiekuńczej należy do spraw dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej.
- 35 Jak podniosła rzecznik generalna w pkt 28 przedstawionej przez siebie opinii, objęcie dziecka opieką i umieszczenie go [poza jego rodziną] stanowią akty ściśle ze sobą związane, a to w tym sensie, że po pierwsze sama tylko decyzja o objęciu opieką może zostać wydana jedynie jako środek tymczasowy i po drugie umieszczenie dziecka poza jego rodziną wbrew woli jego rodziców może nastąpić jedynie po objęciu tego dziecka opieką przez właściwy organ.

36 W tej sytuacji wykluczenie z zakresu zastosowania rozporządzenia nr 2201/2003 decyzji o objęciu dziecka opieką zagraża efektywności rozporządzenia w państwach członkowskich, w których ochrona dzieci, w tym umieszczenie ich poza ich rodziną, wymaga wydania kilku decyzji. Ponadto, jako że w innych państwach członkowskich ochrona ta jest gwarantowana za pomocą jednej tylko decyzji, istniałoby ryzyko naruszenia również równości traktowania wspomnianych dzieci.

37 Jeżeli chodzi o rozporządzenie nr 2201/2003, to należy ustalić, czy rozporządzenie to stosuje się do orzeczeń o objęciu dziecka opieką i o umieszczeniu go poza jego rodziną, jeśli stanowią one instrumenty prawa publicznego.

38 Artykuł 1 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003 ustanawia zasadę, zgodnie z którą zakres zastosowania tego rozporządzenia jest ograniczony do „spraw cywilnych”, przy czym rozporządzenie nie definiuje treści ani zakresu tego pojęcia.

39 Należy przypomnieć, że w ramach konwencji z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 1972, L 299, str. 32), zmienionej Konwencją z dnia 9 października 1978 r. w sprawie przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii i Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej (Dz.U. L 304, str. 1 i — tekst ze zmianami— str. 77), Konwencją z dnia 25 października 1982 r. w sprawie przystąpienia Republiki Greckiej (Dz.U. L 388, str. 1), Konwencją z dnia 26 maja 1989 r. w sprawie przystąpienia Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej (Dz.U. L 285, str. 1) oraz Konwencją z dnia 29 listopada 1996 r. w sprawie przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii

i Królestwa Szwecji (Dz.U. 1997, C 15, str. 1, zwanej dalej „konwencja brukselską”), do Trybunału wpłynął wniosek o dokonanie wykładni pojęcia „sprawy cywilne i handlowe”, użytego w art. 1 akapit pierwszy zdanie pierwsze tej konwencji.

40 Trybunał orzekał wielokrotnie, że w celu zapewnienia w najszerszym możliwym zakresie równości i jednolitości praw i obowiązków wynikających z konwencji brukselskiej dla umawiających się państw i zainteresowanych osób nie należy dokonywać wykładni pojęć użytych w tym przepisie poprzez proste odesłanie do prawa krajowego jednego z tych państw. Pojęcie „sprawy cywilne i handlowe” należy traktować jako pojęcie autonomiczne, którego wykładni trzeba dokonywać w oparciu z jednej strony o cele i systematykę konwencji brukselskiej, a z drugiej o zasady ogólne wynikające z całokształtu systemów prawa krajowego (zob. w szczególności wyrok z dnia 15 lutego 2007 r. w sprawie C-292/05 Lechouritou i in., Zb.Orz. str. I-1519, pkt 29 oraz cytowane orzecznictwo).

41 Przyznając wraz ze skarżącą w postępowaniu przed sądem krajowym, innymi państwami członkowskimi, które przedłożyły uwagi i Komisją Wspólnot Europejskich, że pojęcie „sprawy cywilne” w rozumieniu art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003 również musi być poddane wykładni autonomicznej prawa wspólnotowego, rząd szwedzki podnosi, że orzeczenie o objęciu dziecka opieką i umieszczeniu go poza rodziną, które zostaje wydane w ramach wykonywania kompetencji publiczno-prawnych nie należy do zakresu zastosowania tego rozporządzenia.

42 W uzasadnieniu tego twierdzenia rząd ten powołuje się na orzecznictwo Trybunału, zgodnie z którym, o ile zakresem zastosowania konwencji brukselskiej mogą być objęte pewne spory między organem władzy publicznej a podmiotem prawa prywatnego, to inaczej jest, w sytuacji gdy organ władzy publicznej wykonuje swoje władztwo publiczne (wyroki z dnia 1 października 2002 r. w sprawie C-167/00 Henkel, Rec. str. I-8111, pkt 26 i 30, oraz z dnia 15 maja 2003 r. w sprawie C-266/01 *Préservatrice foncière TIARD*, Rec. str. I-4867, pkt 22).

43 Zdaniem rządu szwedzkiego trudno wyobrazić sobie decyzję, która jest wydana w ramach wykonywania kompetencji publiczno-prawnych w bardziej oczywisty sposób aniżeli orzeczenie zarządzające objęcie dziecka opieką, które to orzeczenie samo w sobie, w pewnych okolicznościach, mogłoby pozbawić to dziecko wolności.

44 Nie można zgodzić się z taką wykładnią art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003.

45 Jako że wykładni pojęcia „sprawy cywilne” należy dokonać w świetle celów realizowanych przez rozporządzenie nr 2201/2003, to w sytuacji, gdy z tego tylko powodu, że w pewnych państwach członkowskich decyzje o objęciu dziecka opieką i o umieszczeniu go poza rodziną należą do instrumentów prawa publicznego, decyzje te byłyby wyłączone zakresu zastosowania tego rozporządzenia, sam cel w postaci wzajemnego uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej byłby wyraźnie zagrożony. W tym kontekście należy podnieść, że z przepisu art. 1 ust. 1 i art. 2 pkt 1 rozporządzenia nr 2201/2003 wynika, że ani organizacja wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich, ani przyznanie kompetencji organom administracyjnym nie mogą mieć wpływu na zakres zastosowania tego rozporządzenia i na wykładnię pojęcia „sprawy cywilne”.

46 Pojęcie „sprawy cywilne” musi być poddane wykładni autonomicznej.

47 Jedynie jednolite stosowanie rozporządzenia nr 2201/2003 w państwach członkowskich, wymagające, aby zakres zastosowania tego rozporządzenia został zdefiniowany przez prawo wspólnotowe, a nie przez prawa krajowe, jest w stanie zagwarantować osiągnięcie celów realizowanych przez to rozporządzenie, pośród których znajduje się równość traktowania wszystkich dzieci, których to dotyczy.

- 48 Zgodnie z motywem 5 rozporządzenia 2201/2003 zrealizowanie tego celu jest zapewnione tylko wtedy, gdy zakres zastosowania tego rozporządzenia obejmie wszystkie decyzje w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej.
- 49 Ta odpowiedzialność została w art. 2 pkt 7 tego rozporządzenia zdefiniowana szeroko w tym sensie, że oznacza ona wszystkie prawa i obowiązki odnoszące się do osoby i majątku dziecka przysługujące osobie fizycznej lub prawnej na mocy orzeczenia sądowego, z mocy prawa lub umowy mającej skutek prawny.
- 50 Jak podniosła rzecznik generalna w pkt 44 przedstawionej przez siebie opinii, w tej kwestii bez znaczenia jest, czy na odpowiedzialność rodzicielską oddziałuje państwowy środek ochronny czy też decyzja wydana z inicjatywy jednej bądź kilku osób uprawnionych do opieki nad dzieckiem.
- 51 Pojęcie spraw cywilnych należy zatem interpretować w ten sposób, że może ono obejmować również środki, które z punktu widzenia prawa państwa członkowskiego należą do instrumentów prawa publicznego.
- 52 Wykładnia ta znajduje dodatkowo potwierdzenie w motywie 10 rozporządzenia nr 2201/2003, zgodnie z którym rozporządzenie to nie ma zastosowania „do spraw odnoszących się do środków publicznych o charakterze ogólnym w sprawach edukacji lub zdrowia”. Wyłączenie to potwierdza, że prawodawca wspólnotowy nie zamierzał wyłączyć z zakresu zastosowania tego rozporządzenia wszystkich środków o charakterze publiczno-prawnym.

53 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze a) należy odpowiedzieć, że art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003 należy interpretować w ten sposób, że zakresem znaczeniowym pojęcia „sprawy cywilne” w rozumieniu tego przepisu objęta jest decyzja w formie jednego tylko orzeczenia o natychmiastowym objęciu dziecka opieką i umieszczeniu go poza jego rodziną w rodzinie zastępczej, jeżeli stanowi ono publicznoprawny środek ochrony dziecka.

W przedmiocie pytania pierwszego b) i c)

54 Pytania te zostały przedłożone przez sąd krajowy wyłącznie na wypadek, gdyby w ramach odpowiedzi na pytanie pierwsze a) Trybunał zinterpretował pojęcie „sprawy cywilne” w rozumieniu art. 1 ust. 1 rozporządzenia 2201/2003 w ten sposób, że nie obejmuje ono decyzji w formie jednego tylko orzeczenia o natychmiastowym objęciu dziecka opieką i umieszczeniu go poza jego rodziną w rodzinie zastępczej, jeżeli stanowi ono publicznoprawny środek ochrony dziecka.

55 W świetle odpowiedzi udzielonej na pytanie pierwsze a) nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytanie pierwsze b) i c).

W przedmiocie pytania drugiego

56 Przedkładając to pytanie, sąd krajowy pragnie w istocie ustalić, czy rozporządzenie nr 2201/2003 należy interpretować w ten sposób, że przepisy krajowe o wzajemnym

uznawaniu i wykonywaniu decyzji administracyjnych o objęciu osób opieką i umieszczeniu ich poza ich rodziną, zharmonizowane w ramach współpracy państw nordyckich, mogą być stosowane względem orzeczenia o objęciu dziecka opieką należącego do zakresu zastosowania tego rozporządzenia, jeśli rozporządzenie to nie zawiera w tym przedmiocie uregulowania.

- 57 W tym kontekście należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem sąd krajowy, mający za zadanie zastosować, w ramach swoich kompetencji, przepisy prawa wspólnotowego, zobowiązany jest zapewnić pełną skuteczność tych norm, nie stosując w razie konieczności, z mocy własnych uprawnień, wszelkich sprzecznych z nimi przepisów ustawodawstwa krajowego (zob. w szczególności wyroki z dnia 9 marca 1978 r. w sprawie 106/77 Simmenthal, Rec. str. 629, pkt 21–24, z dnia 19 czerwca 1990 r. w sprawie C-213/89 Factortame i in., Rec. str. I-2433, pkt 19–21, oraz z dnia 18 lipca 2007 r. w sprawie C-119/05 Lucchini, Zb.Orz. str. I-6199, pkt 61).
- 58 Zgodnie z art. 59 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003 rozporządzenie to zastępuje państwom członkowskim konwencje obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, zawarte między nimi i odnoszące się do spraw będących przedmiotem niniejszego rozporządzenia.
- 59 Zgodnie z art. 59 ust. 2 lit. a) tego rozporządzenia „Finlandia i Szwecja mogą skorzystać z możliwości oświadczenia, że w miejsce przepisów niniejszego rozporządzenia do ich wzajemnych stosunków będzie mieć zastosowanie, w całości lub w części, Konwencja z dnia 6 lutego 1931 r. między Danią, Finlandią, Islandią, Norwegią i Szwecją o przepisach międzynarodowego prawa prywatnego w sprawie małżeństwa, adopcji i kurateli, a także jej Protokół Końcowy”.
- 60 Chodzi przy tym o jedyny wyjątek od zasady sformułowanej w pkt 58 niniejszego wyroku. Jako taki przepis ten należy interpretować wąsko.

- 61 Współpraca państw nordyckich w dziedzinie uznawania i wykonywania decyzji administracyjnych o objęciu osób opieką i umieszczeniu ich poza ich rodziną nie figuruje wśród wyjątków enumeratywnie wliczonych w rozporządzeniu nr 2201/2003.
- 62 Zharmonizowane przepisy krajowe, takie jak ustawa 761/1970, nie znajdują zatem zastosowania względem orzeczenia o objęciu dziecka opieką i umieszczeniu go poza jego rodziną, objętego zakresem zastosowania rozporządzenia nr 2201/2003.
- 63 Wniosku tego nie podważa wspólna deklaracja nr 28 w sprawie współpracy państw nordyckich.
- 64 Otóż zgodnie z tą deklaracją umawiające się państwa uczestniczące we współpracy państw nordyckich i będące członkami Unii Europejskiej zobowiązały się kontynuować tę współpracę w całkowitej zgodności z prawem wspólnotowym.
- 65 Wynika z tego, że współpraca ta musi respektować zasady wspólnotowego porządku prawnego.
- 66 W związku z tym na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że rozporządzenie nr 2201/2003 należy interpretować w ten sposób, że przepisy krajowe o wzajemnym uznawaniu i wykonywaniu decyzji administracyjnych o objęciu osób opieką i umieszczeniu ich poza rodziną, zharmonizowane w ramach współpracy państw nordyckich, nie mogą być stosowane względem orzeczenia o objęciu dziecka opieką, należącego do zakresu zastosowania tego rozporządzenia.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 67 Przedkładając to pytanie, sąd krajowy pragnie w istocie ustalić, czy rozporządzenie nr 201/2003 należy interpretować w ten sposób, że ma ono zastosowanie *ratione temporis* w sprawie jak ta, która zawisła przed sądem krajowym.
- 68 Z art. 64 ust. 1 i art. 72 rozporządzenia nr 2201/2003 wynika, że rozporządzenie ma zastosowanie jedynie do postępowania sądowego wszczętego po dniu 1 marca 2005 r., do dokumentów urzędowo sporządzonych lub zarejestrowanych jako autentyczne oraz do ugód zawartych między stronami po tym terminie.
- 69 Ponadto art. 64 ust. 2 tego rozporządzenia przewiduje, że „orzeczenia wydane po terminie jego stosowania w postępowaniu sądowym wszczętym przed tą datą, lecz po dacie wejścia w życie rozporządzenia [...] nr 1347/2000, są uznawane i wykonywane zgodnie z przepisami rozdziału III niniejszego rozporządzenia, jeżeli właściwość oparto na zasadach zgodnych w zasadami określonymi w rozdziale II lub w rozporządzeniu [...] nr 1347/2000 albo w konwencji zawartej między państwem członkowskim pochodzenia i państwem, do którego kierowany jest wniosek, obowiązującej w momencie wszczęcia postępowania”.
- 70 W sprawie takiej jak ta, która zawisła przed sądem krajowym, rozporządzenie nr 2201/2003 ma zastosowanie tylko wtedy, gdy kumulatywnie spełnione są trzy przesłanki wymienione w poprzednim punkcie niniejszego wyroku.
- 71 Jeżeli chodzi o pierwszą z nich, to należy stwierdzić, że zdaniem sądu krajowego, który jako jedyny jest właściwy w przedmiocie dokonania oceny okoliczności stanu faktycznego w zawisłej przed nim sprawie, orzeczeniem, którego wykonanie jest przedmiotem sporu, jest orzeczenie *länsrätten i K län* z dnia 3 marca 2005 r. Orzeczenie to zostało zatem wydane po terminie stosowania rozporządzenia nr 2201/2003.

- 72 Jeżeli chodzi o drugą przesłankę to z postanowienia odsyłającego wynika, że postępowanie w sprawie objęcia opieką dzieci A i B zostało wszczęte „jesienią 2004 r.”, co oznacza przed terminem stosowania rozporządzenia nr 2201/2003, lecz po wejściu w życie rozporządzenia 1347/2000, które zgodnie z art. 46 tego ostatniego rozporządzenia miało miejsce w dniu 1 marca 2001 r. Na sądzie krajowym spoczywa obowiązek zweryfikowania, czy tak w istocie było.
- 73 Jeżeli chodzi o trzecią przesłankę wymienioną w pkt 69 niniejszego wyroku, to należy uwzględnić, co następuje.
- 74 Otóż zgodnie z art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003 sądy państwa członkowskiego są właściwe do orzekania w sprawach odnoszących się do odpowiedzialności rodzicielskiej za dziecko, które zwykle zamieszkuje w tym państwie członkowskim w czasie, w którym zostało wytoczone powództwo.
- 75 Orzeczeniem z dnia 20 czerwca 2006 r. Regeringsrätten [najwyższy sąd administracyjny, Szwecja] potwierdził jurysdykcję sądów szwedzkich w sprawie zawisłej przed sądem krajowym w świetle przepisów prawa krajowego. Sąd ten stwierdził, że w dniu, w którym komisja ds. opieki społecznej wszczęła postępowanie wyjaśniające w przedmiocie sytuacji rodzinnej dzieci A i B, dzieci zamieszkiwały w Szwecji, w okręgu terytorialnym länsrätten i K län.
- 76 Wynika z tego, że stosowane na podstawie prawa krajowego zasady określające jurysdykcję są zgodne, w rozumieniu art. 64 ust. 2 rozporządzenia nr 2201/2003, z zasadami określonymi w rozporządzeniu. W konsekwencji trzecia z wymienionych przesłanek jest spełniona.

- 77 W świetle powyższych rozważań na pytanie trzecie należy odpowiedzieć, że z zastrzeżeniem oceny okoliczności stanu faktycznego, dla której dokonania jedynie właściwy jest sąd krajowy, rozporządzenie 2201/2003 należy interpretować w ten sposób, że ma ono zastosowanie *ratione temporis* w sprawie takiej jak ta, która zawisła przed sądem krajowym.

W przedmiocie kosztów

- 78 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 1 ust. 1 rozporządzenia Rady nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, w brzmieniu zmienionym przez rozporządzenie Rady nr 2116/2004 z dnia 2 grudnia 2004 r., należy interpretować w ten sposób, że zakresem znaczeniowym pojęcia „sprawy cywilne” w rozumieniu tego przepisu objęta jest decyzja w formie jednego tylko orzeczenia o natychmiastowym objęciu dziecka opieką i umieszczeniu go poza jego rodziną w rodzinie zastępczej, jeżeli stanowi ono publicznoprawny środek ochrony dziecka.

- 2) Rozporządzenie nr 2201/2003, w brzmieniu zmienionym przez rozporządzenie nr 2116/2004, należy interpretować w ten sposób, że przepisy krajowe o wzajemnym uznawaniu i wykonywaniu decyzji administracyjnych o objęciu osób opieką i umieszczeniu ich w stosownej placówce, zharmonizowane w ramach współpracy państw nordyckich, nie mogą być stosowane względem orzeczenia o objęciu dziecka opieką należącego do zakresu zastosowania tego rozporządzenia.

- 3) Z zastrzeżeniem oceny okoliczności stanu faktycznego, dla której dokonania jedynie właściwy jest sąd krajowy, rozporządzenie 2201/2003, w brzmieniu zmienionym przez rozporządzenie nr 2116/2004, należy interpretować w ten sposób, że ma ono zastosowanie *ratione temporis* w sprawie takiej jak ta, która zawisła przed sądem krajowym.

Podpisy